

Handleiding Week van de Lentekriebels voor scholen

Organisatie op school in het basisonderwijs

Week van de
Lentekriebels

Inhoud

1	Introductie	2
1.1	Wat is relationele en seksuele vorming?	3
1.2	Waarom op het basisonderwijs?	3
1.2	Wat betekent deelname aan de Week van de Lentekriebels?	5
1.3	Informatie en aanmelden	5
2	Ondersteuning van de GGD	6
3	Structureel lesgeven door middel van een doorlopende leerlijn	7
3.1	Stappenplan structurele inbedding	7
4	Draaiboek Week van de Lentekriebels	10
4.1	Vorbereiding op school	10
4.1.1	Draagvlak bij collega's	10
4.1.2	Zelfverzekerd lesgeven	10
4.1.3	Een veilige sfeer in de klas	11
4.1.4	Betrek en informeer ouders	12
4.1.5	Webinars	12
4.1.5	Gadgets	13
4.1.6	Thema: Weerbaar Online	13
4.1.7	Aankleding school	14
4.2	Aan de slag	14
4.2.1	Een feestelijke opening	14
4.2.2	Programmavoorbeelden	14
4.2.3	Suggesties voor activiteiten gedurende de Week	16
4.2.4	Omgaan met diversiteit in de klas	16
4.3	Afsluiting	19
4.3.1	Tentoonstelling/ toneelvoorstelling	19
4.3.2	Certificaat	19
4.3.3	Terugkoppeling naar ouders	19
4.3.4	Evaluatie	19
5	Verwijzingen	20
5.1	Deel 2: Het informeren en betrekken van ouders	20
5.2	Websites	20
5.3	Jeugdzorg	20
5.4	Voor een veilig thuis	21

1 Introductie

De Week van de Lentekriebels is een nationale projectweek voor het speciaal- en basisonderwijs en vindt plaats in maart. Dit is meestal rond 21 maart (begin van de lente). De projectweek is een leuke manier en een goed begin om schoolbreed aandacht te geven aan relationele en seksuele vorming.

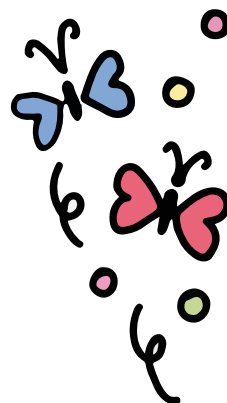
Tip:

Wil je de Week op een andere datum organiseren? Dat kan! Het is niet verplicht om in de landelijke week mee te doen. Ook kan ervoor gekozen worden om het project over een langere periode uit te spreiden.

In 2024 vindt de Week van de Lentekriebels plaats van 4 t/m 8 maart 2024.

In deze handleiding lees je meer over relationele en seksuele vorming en de Week van de Lentekriebels. Je krijgt handvaten voor de organisatie en tips voor de voorbereidingen en de invulling van de Week.

Het is belangrijk dat de school ouders goed informeert en betreft bij de Week van de Lentekriebels. In de Handleiding Week van de Lentekriebels voor leerkrachten: Informeren en betrekken van ouders' lees je daar meer over.

1.1 Wat is relationele en seksuele vorming?

Kinderen komen al vroeg van alles tegen dat te maken heeft met relaties en seksualiteit. Zo ontdekken zij vanaf jonge leeftijd hun eigen lichaam, de verschillen tussen jongens en meisjes en komen ze in de pubertijd.

Relationele en seksuele vorming is meer dan seksuele voorlichting. De relationele en seksuele vormingslessen dragen eraan bij dat kinderen een positief zelf- en lichaamsbeeld ontwikkelen, kennis en vaardigheden krijgen over wensen en grenzen aangeven, vriendschap, liefde, relaties en seksuele diversiteit. Daarnaast leren leerlingen op een respectvolle manier met elkaar om te gaan.

Op de basisschool gaat relationele en seksuele vorming vooral over vriendschappen en verliefdheid, over hoe je lichaam werkt, hoe je lichaam verandert gedurende de puberteit en over voortplanting. Daarnaast leren kinderen dat hun lichaam van hen is, dat niemand hier zonder hun toestemming aan mag zitten en oefenen zij met het aangeven en respecteren van wensen en grenzen. Op de middelbare school krijgen jongeren verdiepende informatie over de biologische ontwikkeling van hun lichaam, relaties, diversiteit, respectvol (online) omgaan met elkaar en hoe ze op een gezonde, veilige en prettige manier seks kunnen hebben als ze daaraan toe zijn.

1.2 Waarom op het basisonderwijs?

De relationele en seksuele ontwikkeling is onderdeel van de algehele ontwikkeling van kinderen. Deze ontwikkeling start als kinderen geboren worden. Voor baby's is het cruciaal dat zij geknuffeld worden, warmte en genegenheid voelen om gezond en veilig op te kunnen groeien. Naarmate ze opgroeien speelt het ontdekken van hun eigen lichaam, het sluiten van vriendschappen, het communiceren van wensen en grenzen een belangrijke rol in de relationele en seksuele ontwikkeling. Het gaat dus eigenlijk over allerlei thema's gerelateerd aan de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Kinderen zijn nieuwsgierig en stellen veel vragen. De school is een plek waar zij veel tijd doorbrengen. Daar maken zij nieuwe vrienden en leren zij hoe ze omgaan met elkaar. De school is dus een belangrijke plek voor de ontwikkeling van kinderen. Daarom heeft de school, naast ouders, ook een taak in relationele en seksuele vorming.

Elke basisschool en middelbare school in Nederland is wettelijk verplicht om relationele en seksuele vorming te geven. Dit is vastgelegd in kerndoelen, net zoals er kerndoelen zijn voor taal en rekenen. Hierin staat dat de school aandacht moet hebben voor seksualiteit en seksuele diversiteit. Lees daarover [hier](#) meer.

De school is vrij om lesmateriaal te kiezen dat past bij de visie van de school. Het wordt aanbevolen om een erkende en doorlopende leerlijn te gebruiken in groep 1 t/m 8. Kijk [hier](#) voor de erkende lesmaterialen. Daarnaast kan de leerkracht goed inschatten wat aansluit bij de ontwikkeling van de klas, welke vragen in de klas leven en welke ondersteuning leerlingen nodig hebben. Daarbij ontwikkelt ieder kind zich (net als op andere vlakken) op een eigen tempo. De leerkracht is opgeleid om aan te voelen wat iedere leerling nodig heeft, te differentiëren tussen leerlingen en bijvoorbeeld rekening te houden met de achtergrond van leerlingen. Deze maakt de ontwikkeling van elk kind tenslotte elke dag van dichtbij mee.

De relationele en seksuele vormingslessen dragen eraan bij dat kinderen weerbaarder zijn tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag, een positief zelf- en lichaamsbeeld ontwikkelen, hun eigen wensen en grenzen kunnen aangeven, en die van anderen kunnen herkennen en respecteren. Het biedt kinderen een basis om (later) prettige, gelijkwaardige (seksuele) relaties aan te gaan en bewuste en gezonde keuzes te maken, nu in en de toekomst.

Bovenstaande video legt het belang van relationele en seksuele vorming in het basisonderwijs in drie minuten uit.

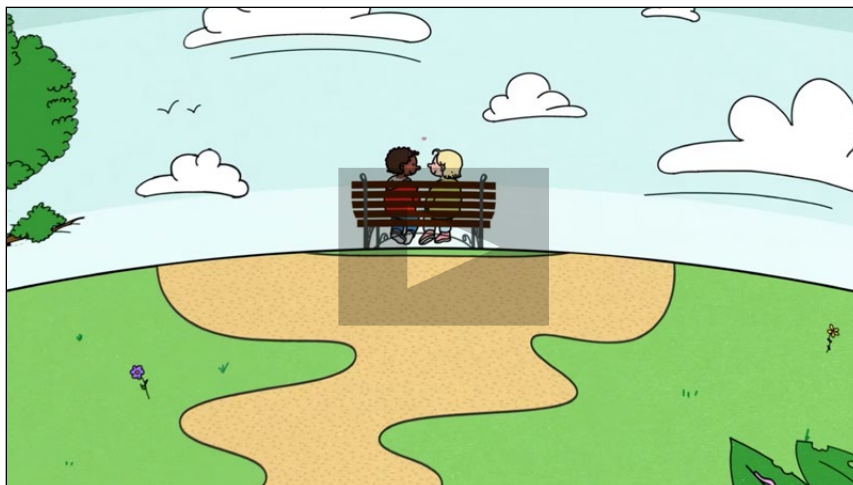

1.2 Wat betekent deelname aan de Week van de Lentekriebels?

- Gedurende de hele week besteedt de school aandacht aan relationele en seksuele vorming in de groepen 1 t/m 8.
- Iedere groep krijgt minimaal één les per dag over relaties en seksualiteit. Hierbij maakt de school bij voorkeur gebruik van erkende lesmaterialen, met een doorlopende leerlijn. Zie hier voor meer informatie.
- De school betreft ouders bij de Week, door hen goed te informeren. Dat kan bijvoorbeeld door een nieuwsbrief en een ouderavond. In de Handleiding Week van de Lentekriebels: Het informeren en betrekken van ouders vind je daarover meer informatie. Zie [hier](#) voor meer informatie.
- De school doet mee met de afsluiting van de Week op vrijdag met een tentoonstelling of presentatie waarbij de kinderen laten zien wat ze hebben geleerd en gemaakt.

1.3 Informatie en aanmelden

Meld de school aan via www.weekvandelentekriebels.nl en ontvang alle extra materialen die er ontwikkeld zijn voor de Week van de Lentekriebels + 10% korting op de [gadgets van de Week van de Lentekriebels](#) van Rutgers. Na aanmelden ontvangt de school een kortingscode. Hier lees je welke gadgets je kunt aanschaffen.

De animatie hierboven laat in een minuut zien wat de Week van de Lentekriebels inhoudt. Deze video kan gebruikt worden ter informatie voor leerkrachten en ouders.

2 Ondersteuning van de GGD

Deelname aan de Week van de Lentekriebels is iets dat bij voorkeur met het hele schoolteam uitgevoerd wordt. Het is belangrijk dat alle leerkrachten zich gesteerd voelen om de lessen uit te voeren en dat er draagvlak is binnen de school. De GGD kan helpen bij het implementeren van de Week. Helemaal als de school voor de eerste keer deelneemt, is het wenselijk om een teamtraining te volgen bij de GGD. Daarnaast is het belangrijk dat de school de ouders goed inlicht. De GGD kan ook ondersteunen in de organisatie van een ouderavond of een koffie-ochtend.

Neem contact op met [de GGD in de regio](#). Hoe de ondersteuning er precies uit ziet, verschilt per GGD. Samen kunnen de school en de GGD kijken naar een passend ondersteuningsaanbod.

Biedt de GGD geen ondersteuning aan? Maak dan gebruik van de trainerspool die te vinden is op www.seksuelevorming.nl.

3 Structureel lesgeven door middel van een doorlopende leerlijn

Tijdens deze Week adviseren we dat er in iedere groep minimaal één les per dag rond het thema relationele en seksuele vorming gegeven wordt. Het liefst in een doorlopende leerlijn. Het doel van een doorlopende leerlijn is namelijk dat er op een structurele manier, in elke groep, relationele en seksuele vorming gegeven wordt. Waarbij de relationele en seksuele ontwikkeling van kinderen gevolgd wordt, passend bij de leeftijd en de belevingswereld van de kinderen.

Tip:

Voor Kriebels in je buik is er een leerlijn gemaakt voor de Week van de Lentekriebels. Hierin staat een voorstel welke lessen je kunt geven per groep. [Ga naar de leerlijn.](#)

3.1 Stappenplan structurele inbedding

De Week van de Lentekriebels is een implementatieweek voor relationele en seksuele vorming. Dat wil zeggen dat het bedoeld is als startpunt voor het structureel inbedden van relationele en seksuele vorming in het basisonderwijs.

Relationele en seksuele vorming is het meest effectief als het compleet en structureel wordt aangeboden. Dat betekent dat het een breed scala aan onderwerpen behandelt, in een doorlopende leerlijn en het gehele jaar door, elk jaar, wordt gegeven.

Het doel van een doorlopende leerlijn is dat er op een structurele manier aan relationele en seksuele vorming gewerkt wordt. De volgende hoofdthema's van complete relationele en seksuele vorming zijn hierin uitgewerkt:

1. Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
2. Voorplanting
3. Relatievorming en seksuele diversiteit
4. (Online) seksueel gedrag en wensen, grenzen en consent
5. Veilige seks

Stappenplan voor structurele inbedding

1. **Visie:** Structurele relationele en seksuele vorming op school begint bij een gedragen visie. Die kan gevormd worden in samenspraak met alle medewerkers. Ook de ouderraad kan daarbij betrokken worden. Daarin zijn verschillende meningen, ideeën en gevoelens over het thema meegenomen en zorgvuldig afgewogen. Een gedragen visie draagt bij aan een gezonde en positieve seksuele ontwikkeling van leerlingen. En geeft draagvlak en ondersteuning aan leerkrachten, ook bij vragen van ouders.

2. **Gezonde School-pijlers:** Gezonde School is een programma dat onderwijs-professionals ondersteunt bij het planmatig en integraal neerzetten van een gezonde leefstijl op scholen. Dat gebeurt aan de hand van vier pijlers:

A. **Educatie:** structurele aandacht voor relationele en seksuele vorming in alle leerjaren, deskundigheidsbevordering van professionals en het informeren van ouders

B. **Signaleren:** het herkennen van potentiële problemen en het adequaat handelen

C. **Schoolomgeving:** het stimuleren van gezond gedrag door gezondheidsbevorderende inrichting van de fysieke (veilige, open of juist gesloten ruimtes) en een sociale (toezicht op het schoolplein, voorbeeldgedrag) omgeving.

D. **Beleid:** het formuleren van een schoolvisie, afspraken en regels rondom gezondheidsbevorderende aanpak in de school.

Voor een succesvolle aanpak is het van belang dat er aan alle vier de pijlers aandacht besteed wordt.

3. **Ouders:** Het is belangrijk om de primaire opvoedpartners van kinderen, de ouders, te betrekken bij en te informeren over relationele en seksuele vorming.

4. **Gedragscode en gedragsregels:** een gedragscode voor onderwijsprofessionals

5. **Handhaving en beleid**

Dit stappenplan is uitgebreid beschreven in de '[Handreiking visie en beleid: relationele en seksuele vorming in het basisonderwijs](#)'. Deze handreiking bevat ook een werkdocument dat door de school gebruikt kan worden voor het vormen van het beleid op structurele relationele en seksuele vorming.

Tip:

Maak een afspraak met de regionale GGD. Zij kunnen helpen met het vormen van een beleid op structurele relationele en seksuele vorming dat bij de school past.

4 Draaiboek Week van de Lentekriebels

4.1 Voorbereiding op school

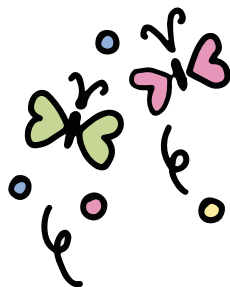
4.1.1 Draagvlak bij collega's

De Week van de Lentekriebels doet de school samen met alle collega's. Daarom is het belangrijk dat alle medewerkers achter de lessen over relationele en seksuele vorming staan. Draagvlak binnen het team is essentieel om dit thema goed te borgen in school. Een teamtraining vanuit de GGD kan helpen om een gedragen visie en beleid te vormen en handvatten te krijgen om les te geven over dit thema. Op deze manier zorg je dat binnen school alle neuzen dezelfde kant opstaan. Belangrijk hierbij is dat de visie beschreven staat in de schoolgids en/of het schoolplan. Op deze manier is het voor zowel ouders als leerkrachten helder waarom het onderwerp besproken wordt, op welke manier er les wordt gegeven en wat de achterliggende gedachte is. Zorg daarnaast dat iedereen weet met welke materialen er in de Week gewerkt worden en dat iedereen daar toegang tot heeft.

4.1.2 Zelfverzekerd lesgeven

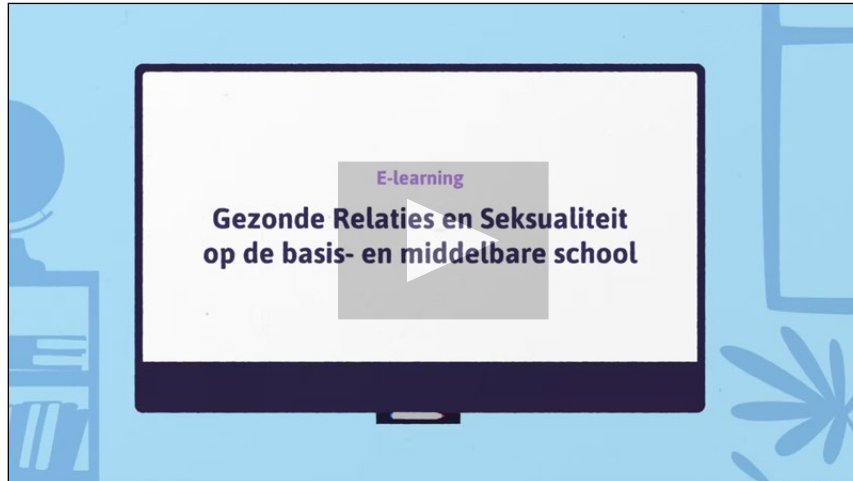
Het is belangrijk dat de leerkrachten zich zeker voelen in het lesgeven over relaties en seksualiteit. En dat er een passende oplossing wordt gezocht als een leerkracht zich niet comfortabel (genoeg) voelt om lessen te geven. Mogelijk kan de les door een andere leerkracht gegeven worden of kan er door een externe gastlessen verzorgd worden. De regionale GGD kan met de school kijken naar een passend trainingsaanbod. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een teamtraining op school, waarbij leerkrachten met elkaar in gesprek gaan over het lesgeven en door de GGD en onderling praktische tips gedeeld worden.

Als de GGD geen ondersteuning kan bieden is het mogelijk om een training te organiseren met een trainer uit de Trainerspool van www.seksuelevorming.nl. Deze pool bestaat uit gecertificeerde consultants seksuele gezondheid NVVS en andere trainers en gastdocenten op het gebied van relaties en seksualiteit. Raadpleeg bij voorkeur eerst de [GGD in je regio](#).

Daarnaast is er een online cursus om te werken aan de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het geven van relationele en seksuele vorming als leerkracht:

[Online cursus: Gezonde Relaties en seksualiteit op de basisschool](#)

4.1.3 Een veilige sfeer in de klas

Bij relationele en seksuele vorming is het belangrijk om een veilige sfeer veilig te creëren. Dan hebben de lessen ook meer effect. Het is daarbij belangrijk om vooraf afspraken te maken en op te schrijven met de leerlingen: elkaar laten uitpraten, elkaar niet uitlachen en respect voor elkaars opvattingen en gewoonten opbrengen, ook al ben je het daar niet mee eens. Dit gaat ook om respect voor elkaars seksuele oriëntatie, genderidentiteit en genderexpressie. Dit geldt uiteraard ook voor de afspraak 'je mag over jezelf vertellen, maar het hoeft niet'.

De afspraak om 'alles wat hier wordt besproken niet aan iedereen door te vertellen' moet op een genuanceerde manier duidelijk gemaakt worden. Absolute geheimhouding is natuurlijk onmogelijk en ook niet de bedoeling. Ondanks deze afspraken kan het voorkomen dat een klas, om wat voor redenen dan ook, geen veilige sfeer heeft. De omstandigheden bepalen dan welke lessen wel en niet aan bod komen en welke aanpak verantwoord is.

Lees meer over het belang van een veilige sfeer op www.seksuelevorming.nl.

Tip:

In de online module 'Seksuele integriteit en een veilige sfeer', onderdeel van de e-learning 'Gezonde relaties en seksualiteit op de basisschool', leer je als leerkracht oefenen met het neerzetten van een veilige sfeer in de klas.

4.1.4 Betrek en informeer ouders

Het is belangrijk om ouders al voor de Week goed te informeren over de visie van de school op relationele en seksuele vorming, het belang van het thema en de inhoud van de lessen. Als ouders niet worden meegenomen of goed worden geïnformeerd kan de school stuiten op vragen van ouders. In de aanvullende handleiding is meer informatie te vinden over het betrekken en het informeren van ouders.

Ga naar de [Handleiding Week van de Lentekriebels: 'Het informeren en betrekken van ouders'](#).

Bekijk de pagina [Week van de Lentekriebels – Informatie voor ouders](#).

4.1.5 Webinars

Er worden verschillende webinars georganiseerd voor de Week van de Lentekriebels 2024:

Webinar Weerbaar online: mediawijs opvoeden voor ouders

Wat maken kinderen van basisschoolleeftijd mee online? Wat voor invloed heeft het online leven op het zelfbeeld van kinderen? Hoe zorg je er als ouder voor dat je kind online veilig is? Hoe praat je met je kind over alles online? In dit webinar neemt Jacqueline Kleijer ouders mee in het online leven van kinderen. Het webinar wordt opgenomen en is te bekijken via de website van seksueleopvoeding.info.

- Voor ouders

[Bekijk het webinar Weerbaar online](#)

Webinar In gesprek met ouders

In dit webinar neemt Belle Barbé (expert seksuele opvoeding) leerkrachten en Gezonde School-coördinatoren mee in hoe onderwijsprofessionals in gesprek kunnen met ouders. Er is kort aandacht voor het belang van het informeren en betrekken van ouders. Daarnaast krijg je concrete tips over hoe je in gesprek gaat met ouders over de Week van de Lentekriebels en relationele en seksuele vorming. Het webinar is te bekijken via de website van seksuelevorming.nl.

- Voor leerkrachten en Gezonde School-coördinatoren

[Bekijk het webinar In gesprek met ouders](#)

4.1.5 Gadgets

Er zijn verschillende gadgets voor de Week beschikbaar, zoals knipperende hartjes, ballonnen, slingers, rugtasjes etcetera. Wanneer de school zich aanmeldt via www.weekvandelentekriebels.nl, ontvangt de school een kortingscode waarmee je 10% korting krijgt. Bestel de gadgets [hier](#).

4.1.6 Thema: Weerbaar Online

Elk jaar is er een speciaal thema voor de Week. In 2024 is dat 'Weerbaar Online'. Het gaat daarbij om het online weerbaar maken van kinderen. In de bovenbouw gaat het ook om de invloed van sociale media en hoe je kinderen beter kunt beschermen tegen het onbedoeld tegenkomen van pornografische naaktbeelden.

Door als leerkracht open communicatie te stimuleren en een ondersteunende omgeving te creëren, maak je leerlingen veerkrachtig, competent en bewust in hun digitale interacties en activiteiten. Dit noemen we ook wel 'digitale weerbaarheid'. Het stelt kinderen in staat om de online wereld te verkennen, risico's te begrijpen, te leren van hun ervaringen en fouten en daar veerkrachtig mee om te gaan.

Door aandacht te besteden aan online weerbaarheid, draag je bij aan het voorkomen van online grensoverschrijdend gedrag. En dat leerlingen de juiste informatie ontvangen bij online grensoverschrijdend gedrag. Het is daarom belangrijk om met kinderen te praten over hoe zij het internet op een positieve, gezonde en leeftijdsadequate manier kunnen gebruiken, ook op het gebied van relaties en seksualiteit. Maar ook wanneer bepaald online seksueel gedrag risicovol en strafbaar is.

Wil je meer weten over het thema Weerbaar online? [Bezoek de themapagina](#) en bekijk de '[Handreiking Weerbaar Online](#)'.

4.1.7 Aankleding school

De Week van de Lentekriebels is een feestje! Gedurende de Week staat de hele school in teken van het thema Lentekriebels. Kleed de school en het klaslokaal leuk aan. Dat kan door slingers en ballonnen op te hangen en een themahoek met boekjes en knutselwerkjes in te richten.

Op www.weekvandelentekriebels.nl vind je een overzicht van alle aanvullende materialen.

4.2 Aan de slag

4.2.1 Een feestelijke opening

Open de Week met het [Lentekriebelslied](#), organiseer een theater- of poppenkastvoorstelling. Op [Week van de Lentekriebels | Organiseren van de Week](#) vind je alle suggesties voor een feestelijke opening.

4.2.2 Programmavoorbeelden

Onderbouw

- Dag 1** Dagopening en start met de Week van de Lentekriebels met het Lentekriebels lied en een les uit het lespakket
- Dag 2** Les uit een lespakket
- Dag 3** Knutselopdracht
- Dag 4** Poppenkastvoorstelling
- Dag 5** Les uit het lespakket en afsluiting van de Week met de ouders

Middenbouw

- Dag 1** Dagopening en start met de Week van de Lentekriebels met het Lentekriebels lied en een les uit het lespakket
- Dag 2** Bezoek aan de kinderboerderij
- Dag 3** Les uit een lespakket
- Dag 4** Gedichten schrijven/wedstrijd
- Dag 5** Les uit het lespakket en afsluiting van de Week met de ouders

Bovenbouw

- Dag 1** Dagopening en start met de Week van de Lentekriebels met het Lentekriebels lied en een les uit het lespakket
- Dag 2** Les uit een lespakket over puberteit (eventueel met gebruik van de Pubergidsen)
- Dag 3** Elfjes maken
- Dag 4** Theatervoorstelling
- Dag 5** Les uit het lespakket en afsluiting van de Week met de ouders

4.2.3 Suggesties voor activiteiten gedurende de Week

Op [deze pagina](#) vind je suggesties voor aanvullende activiteiten voor de Week van de Lentekriebels. Ook kun je inspiratie op doen van hoe andere scholen de Week hebben ingevuld.

4.2.4 Omgaan met diversiteit in de klas

Lessen over gezonde relationele en seksuele ontwikkelingen kunnen spannend zijn, zowel voor de leerlingen in de klas als voor de leerkracht zelf. Dit kan door het onderwerp alleen, maar evengoed door de vele verschillende meningen en visies die kunnen bestaan in een klas. Hieronder lees je een aantal tips die onderwijsprofessionals kunnen inzetten wanneer zij te maken krijgen met klas waar een de leerling populatie diverse verschillende achtergronden heeft.

Wat kun je op welk niveau doen?

Het is van belang om mee te nemen dat lessen over relationele en seksuele ontwikkeling in een diverse klas van jou als leerkracht vragen om tijd, moeite, openheid en ruimte om kennis op te doen en fouten te maken. Je grootste verantwoordelijkheid is altijd je leerlingen en de sfeer die je (samen) creëert om dit gesprek te kunnen voeren.

Het kan voorkomen dat sommige overtuigingen van leerlingen niet direct met jouw eigen ideeën overeenkomen. Dit hoeft niet erg te zijn, zolang de focus en boodschap altijd teruggebracht wordt naar respect en begrip voor iedereen.

Hieronder volgen een aantal tips in het omgaan met diversiteit, uitgesplitst in drie verschillende niveaus (het individu, de klas en de ouders).

Tips voor het individu

- Lees je in over diversiteit: Diversiteit gaat over verschil, in de breedste zin. Het is daarom van belang dat je nagaat wat voor diversiteit er in jouw klas of op jouw school is en waar je misschien zelf nog niet genoeg van weet. Dit kan bijvoorbeeld gaan over religie, (sub)culturen en seksualiteit.
- Bevraag je eigen normen, waarden en samenhangende privileges: Iedereen groeit op met een set normen en waarden. Deze worden meegegeven door je eigen ouders/verzorgers, de omgeving waarin je bent opgegroeid, de middelen die je had én hebt, en mensen met wie je (niet) omgaat. Het heeft ook invloed hebben op de manier waarop je de wereld bekijkt. Bij relationele en seksuele vorming in jouw klas is het van belang dat er bewustzijn is over de eigen normen, waarden en privileges. Hoe komt dat je (op dit thema) jouw ideeën hebt? Bekijk eens de [Ted Talk](#) van wetenschapper en advocaat Kimberley Crenshaw over het begrip intersectionaliteit.
- Wissel ervaringen uit met collega's: er zijn misschien collega's die dit thema makkelijker vinden om te bespreken dan jij, ook in een klas met meer diversiteit. Probeer deze op te zoeken en met hen het gesprek aan te gaan over waar je tegenaan loopt, of zij dit kennen en hoe zij ermee omgaan. Deze collega hoeft niet altijd op jouw eigen school te zijn.

Tips voor in de klas

- Investeren in veiligheid in je klas begint ver voor het gesprek (of voor het bespreken van het thema). Relaties en seksualiteit kan een gevoelig onderwerp zijn voor sommigen. Dit heeft verschillende redenen, maar het is essentieel dat er in de klas een veilige sfeer heerst. Leerlingen moeten de ruimte hebben om zichzelf te kunnen zijn. Zorg voor duidelijke structuur en regels rondom deze lessen. Soms zullen leerlingen het niet met elkaar eens zijn. Meninge n mogen gedeeld worden, maar de focus moet blijven op respect en begrip voor iedereen. Zonder een veilig klimaat kunnen deze lessen niet plaatsvinden en is het noodzaak om daarin te investeren.
- Maak gebruik van de diversiteit in je klas. Afhankelijk van de leeftijd kun je ook de leerlingen zelf laten vertellen over hun achtergronden. Ze kunnen een spreekbeurt houden over wie ze zijn en zaken zoals cultuur of religie uitlichten. Dit hoeft niet in het kader van relationele en seksuele vorming, maar kan bijvoorbeeld aan het begin van het schooljaar, zodat de kinderen kennis met elkaar kunnen maken op een andere manier en jij als leerkracht de leerlingen vanuit hun eigen perspectief leert kennen.
- Ken je doelgroep. Als leerkracht van een klas weet jij uiteindelijk het beste wat past bij het niveau van de leerlingen en ook de overtuigingen die er zijn. Dit kan in de praktijk bijvoorbeeld betekenen dat er over sommige onderwerpen minder in detail hoeft worden getreden.

Tips voor het contact met ouders

- Investeren doe je niet alleen in je klas, maar ook in de ouders van de klas. Probeer met de school een zo laag mogelijke drempel te creëren om contact te kunnen maken met ouders om de vertrouwensband te versterken. Dit kan bijvoorbeeld door ouderavonden te organiseren, direct te bellen met ouders en vooral contact te blijven maken, ook buiten tien minutengesprekken om. Bij moeilijker te bereiken groepen kun je ook onderzoeken of bepaalde sleutelfiguren uit de gemeenschap betrokken kunnen worden (denk aan de islamitische buurtwerker, of een zorgverlener met een Oekraïense achtergrond) die ouders kunnen bereiken. In sommige gemeenschappen loont het ouders gescheiden te informeren over het geven van lessen op dit thema. Als dit nodig blijkt, probeer hier gehoor aan te geven. Je zult uiteindelijk niet iedereen bereiken, maar blijf wel in gesprek.
- Leer je doelgroep kennen. Ook hier geldt: leer de verschillende doelgroepen kennen. De Week van de Lentekriebels is bedoeld als een Week waarin er gestart wordt met lessen over relaties en seksualiteit. Als blijkt dat ouders moeite hebben met deze specifieke Week of de naam, en is een andere periode, of het doorlopend lesgeven bijvoorbeeld meer passend, dan is het belangrijk daar gehoor aan te geven. Het belangrijkste is dat leerlingen uiteindelijk, onder de jouw begeleiding, lessen krijgen over relaties en seksualiteit.

Lees meer over het informeren en betrekken van ouders in de [Handleiding Week van de Lentekriebels: Informeren en betrekken van ouders](#).

Tip:

Volg de module 'Contact met ouders' en 'Omgaan met verschillen' [uit de e-learning 'Gezonde Relaties & Seksualiteit op de basisschool'](#)

4.3 Afsluiting

4.3.1 Tentoonstelling/ toneelvoorstelling

Sluit de Week met de hele school af door een tentoonstelling te organiseren met de geknutselde werkjes. Of doe een gezamenlijke opvoering in de school. Nodig hierbij ouders uit om hen het belang van relationele en seksuele vorming, en het plezier ervan, duidelijk te maken.

4.3.2 Certificaat

Je kunt iedere klas of elk kind aan het eind van de week een certificaat geven van deelname. Deze zijn te downloaden via het [materialenoverzicht](#). Uiteraard kun je dit certificaat zelf aanpassen. Je kunt er op deze manier voor kiezen de projectweek af te sluiten met een officieel tintje.

4.3.3 Terugkoppeling naar ouders

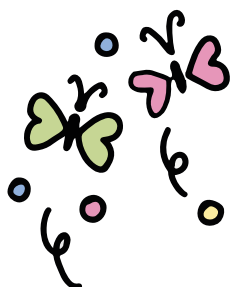
De school kan ervoor kiezen om de ouders uit te nodigen bij de feestelijke afsluiting van de Week. Ook kun je als school een ouderavond organiseren na afloop van de Week. Op deze ouderavond kun je vertellen wat de leerlingen geleerd hebben en de ouders stimuleren om thuis verder over deze onderwerpen door te praten.

Tip:

Hulp nodig met een ouderavond? [De regionale GGD](#) kan helpen!

4.3.4 Evaluatie

Lesgeven over relaties en seksualiteit blijft bij voorkeur niet beperkt tot de Week van de Lentekriebels. Kinderen blijven nieuwsgierig en hebben het hele jaar vragen over seksualiteit. Evalueer wat goed ging en wat er beter kon. [Lees in hoofdstuk 3](#) hoe je kunt starten met het structureel inbedden van relationele en seksuele vorming.

5 Verwijzingen

5.1 Deel 2: Het informeren en betrekken van ouders

Het is essentieel om ouders goed te informeren over de Week van de Lentekriebels en ze daar actief bij te betrekken. In de aanvullende handleiding vind je meer informatie over het belang van goed contact met ouders en een aantal concrete tips over hoe de school dit kan aanpakken. Daarnaast vind je informatie die de school naar de ouders kan doorsturen.

Ga naar de [Handleiding Week van de Lentekriebels: Het informeren en betrekken van ouders](#).

5.2 Websites

Voor de school

- [Homepage Week van de Lentekriebels](#)
- [Aanmelden voor de Week van de Lentekriebels](#)
- [Themapagina Week van de Lentekriebels 2024: 'Weerbaar online'](#)
- [Materialenoverzicht Week van de Lentekriebels](#)
- [Online cursus: Gezonde relaties en seksualiteit op de basisschool](#)
- [Volg een training over het Vlaggensysteem](#)

Voor ouders

- [Week van de Lentekriebels – Informatie voor ouders](#)
- [Seksueleopvoeding.info](#)
- [Ouderbrochures](#)

Voor kinderen

- [De Kindertelefoon](#): om door te praten (voor kinderen)
- [Pubergids.nl](#): voor kinderen vanaf 10 jaar
- [Boekenlijsten: tips voor boeken rondom seksuele en relationele vorming.](#)

5.3 Jeugdzorg

Jeugdzorg helpt kinderen en ouders bij het vinden van werkbare oplossingen als er ernstige vragen en problemen zijn rond opgroeien en opvoeden. Voor de verschillende regio's zijn telefoonnummers beschikbaar. Deze vind je op de website van Jeugdzorg: www.jeugdzorgnederland.nl.

5.4 Voor een veilig thuis

Als de school vermoedt dat een kind mishandeld wordt, kunnen de vermoedens met een deskundige besproken worden. Daarvoor kan de school terecht bij Veilig Thuis (www.veiligthuis.nl): advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling.

- Website: www.ikvermoedhuiselijkgeweld.nl
- Telefoonnummer: 0800-2000 (dag en nacht, ook in het weekend).

Meer informatie

Ga voor meer informatie en
lesmaterialen naar
www.weekvandelentekriebels.nl.

Deze handleiding is een publicatie van Rutgers, Expertisecentrum seksualiteit.

© Rutgers 2024

Meer informatie over Rutgers vind je op www.rutgers.nl

Tekst en foto's: Rutgers

Illustraties: studio@maclatour.nl

Vormgeving: HollandsOntwerp.nl, Natascha van der Horst

